

May 1940

Õpilased!

Soodsamaks mütside ja
karusnahkade ostukohaks
on ja jääb

Firma L. USATENKO
VALGAS, KESK TÄN. 12

Õpilastele

pudu- ja peennaha-
kaupu ning reisirabeid

p a k u b

„AMRO“

Valga, Vabaduse 14-a

I. A. PÕDER & POEG

Kesk t. 14, telef. 58

Soovitame oma rikkalikust ladust:

MAIUSTUSI, KOLONIAAL-
KAUPU, NAPSE, VIINU,
ÕLUT JA LIMONAADI

*

TUBAKASAADUSED
EHITUSMATERJAL
RAUAKAUBAD

KASULIKEMALT

OSTATE

RIIDEID JA
VALMISRIIDEID

VALGAS,

KESK T. 17

„Kultuur“ Joh. Meister

Valgas, Kesk t. 6

Raamatukauplus
Kirjutustarbed

Teühikoda

Köitehoda

Lauavabrik ja telliskivitehas

TÕLLISTE

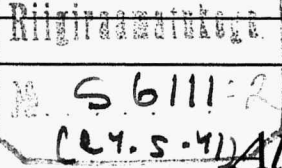
BR. GROSS

Telefon 2

HÕIK

VALGA „VALGE MAJA“ ÕPILASKONNA AJAKIRI

NR. 3

MAI 1940

VI AASTAKÄIK

Sf 6648

Algab noorte lend

Lend on algamas. Valga progümnaasiumi ja reaalkooli ning gümnaasiumi abiturientid seisavad lõpustardi eel. „Valges majas“ veedetud aastate järel on noored abiturendid asumas uutele radadele: kes siirdub tegelikku ellu, kes kaotab haridust jätkata gümnaasiumis ja kõrgemas koolis. Igal juhul seisab ees tähtis hetk, mis kujuneb noortele lõpetajatele nende elu kaunimaks mälestuseks. On saavutatud ilus võit noorusaastate pingutava töö ja visade püüdmiste tulemusena. Mõõdutakse noore elu tähtsast teetähisest ning avatud on edasi tuleviku avar tee ja paljud võimalused. Ilus ja julge lend võib alata.

Suur osa keskkoolilõpetajaist on kahtlemata oma otsuse tuleviku kohta juba langetanud — veel kolm aastat veelgi pingutavamalt tööd gümnaasiumis või kõrgemaastme kutsekoolis. Nii oleks suuremale osale keskkooli lõpetajaile nende seekordne lend õieti lühike — nagu hooõhtmine uueks veelgi tõsisemaks tööks võrreldes senisega, — nõuab ju gümnaasium rohkem keskkoolist. Üks osa keskkoolilõpetajaist aga paratamatult siirdub tegelikku ellu. Kuid keskhariduse teega lõpule jõudes tunnevad kahtlemata rõõmu nii ühed kui teised. Parim õnn neile kaasa! Eriti aga oleks mõni sõna ütelda gümnaasiumi lennule. See on omamoodi ajalooline lend — uue reformeeritud gümnaasiumi esimene lend. Uue gümnaasiumi lõpetajaile pannakse mitmelt poolt erilisi lootusi. Nii Haridusministeerium, ülikool kui ka gümnaasiumi õppejõud loodavad uue gümnaasiumi lõpetajaist paremini ettevalmistatud abiturientide eeskätt just teadusliku töö jätkamiseks kõrgemas koolis

kui seda suutis anda endine gümnaasium. Tahaks loota, et need lootused täituvad. Kuid ka osa uue gümnaasiumi lõpetajaist ühel või teisel põhjusel ei siirdu ülikooli, vaid astub otse ellu, püüdes oma teadmisi ja võimeid rakendada ühiskonnateenistusse. Ka selles suhtes ei tohiks uus gümnaasium jätta andmata paremaid tulemusi kui endine. Nii või teisiti — astugu uue gümnaasiumi lõpetajad ülikooli või siirdugu tegelikku ellu — tahaksin uskuda, et nad täidavad neile pandud lootused. Noored abiturientid ise aga algavad oma ilusat lendu parimate lootustega tulevikku — tulvil nooruslikku idealismi ja vaimustust, valmis andumuslikult jätkama haridusteed või teenima eesti ühiskonda. Tegelikult elu karm reaalsus toob kahtlemata mõnegi pettumuse ja purustab mõnegi illusiooni. Kuid gümnaasiumist ammutatud intellektuaalsete ning moraalse väärtustega saavad noored abiturientid üle pettumusest ja katsumusest, mida elusaatus ühele või teisele ühel või teisel kujul ette veeretab. Gümnaasiumi lõpetaja, kannatuna nooruse idealismist, seistes kindlalt omal kohal — jätkates õpinguid ülikoolis või täites mõnda ühiskondlikku funktsiooni, on valmis võitlema igasuguste raskustega ja neid võitma. Selleks julgustagu ja tiivustagu noorust ideaalid — teenida andumuslikult ja hästi eesti rahvast ja riiki ning taotlema neis raames oma isiklikku õnne, leida rahuldust oma töis ja ettevõtmises, püüda ja otsida — „oma saart, oma unistust ilusat.“ Olgu selles mõttes Valga gümnaasiumi esimeste abiturientide lend õnnelik, kroonigu seda edu ja kordaminek, olgu see ühtlasi ka julge ja mehine kotkalend!

Insp. Fr. Klement

Leho Kangro

Vastu kevadele!

*Helise! koha! me meelisse randu
saabuva kevade voog.
Elule avasilmi andu, —
vaid ainuskord uhkab meis nooruse hoog.*

*Õhk taas täiskülvat päikesekulda,
sulades maa lumegi joob.
Riputab rohelist lõunatuul mulda —
loodus nii talvest kevade loob.*

*Pääsevad valla taas kevadised vood,
tuikab ellu nooruse tarm.
Huikab kevad, tule kaasa nüüd: —
õnne vaid julgel ja sellel, kes varml*

Kevad — eessõna elule

Kevade veetleb, kevade kutsub, kevade äratab... Kes kevade laps on, ei jäta tervitamata Teda, kes elu toob endaga ühes. Hõiskad Sinagi, lugeja, kaasa ja helised kevadele, ilma et suudaksid vastata küsimusele: mis on õieti elu? — Kevade on eessõna suurimale imele, raskeimale mõistatusele — elule.

Noored! Meie teame, et kevade on midagi palju kõrgemat kui ainult muutumine ja murdumine looduses. Kevade on varjatud vara, mida kanname lauldes rinna sees. See aare teeb meid õnnelikuks kogemuses, et valitseme loodust enestes, et oleme vaimukevade lapsed.

Siis noortena kirjutame eessõna oma elule täis puhast tõevõitlust, kus painajalikud piinad ja kurjad kiusatused võidame vägeva aimusega, et

ainult vabade ja väärtusikandvate isikusina oleme võimelised teostama oma unistusi ja — võitma elu...

Sageli kuulsused kirjutavad eessõna vähemate vendade raamatule. Suuremat kuulsust ei ole sellest, kes on varustanud noorushinge ülimalt aupais- tega — igatsusega tõe- ja eneseleidmise järele. Kogemused näitavad, et küpses eas suudetakse väsimata seista just nende tõdede teenistuses, mida noorusest otsiti, milles põletati ja kannatati.

Eessõnas, mis lisatakse raamatule, väljendatakse selgelt töö eesmärgid. Täitkem, kaasvõitlejad, oma noorus selliseks eessõnaks, et seda lugedes kõiki ühendab eelistatud lootus: „... eestlaste maa peab õitsema ja haljendama!”

J. Selliov

Gümnaasiumi III klass.

I rida vasakult alates: V. Rebane, H. Kont, K. Aru, klassijuhataja O. Bulavkin, H. Inn, E. Kald, W. Laane. II rida: M. Bremse, V. Roi, H. Till, H. Must, J. Maarits, A. Uiho, F. Mets, H. Mägraken, E. Grauer, E. Visnapuu, J. Saukas. III rida: O. Lääts, A. Kuhi, H. Patte, A. Kallaste, H. Tiivel, H. Vibo, V. Lindenberg, V. Silland, O. Saag. IV rida: A. Pang, L. Vernik, L. Viks, P. Ritson, H. Siirak, L. Paluvits, J. Aaran, E. Kõvask, G. Bachverk.

Ülevaade III gümnaasiumist

Neist kolmekümne seitsmest, kes lahkuvad „Valgest majast“ jäädavalt.

Veel mõningad päevad ja siis saabub see pikisilmioodatud tund, mil sammume igaüks vastu oma uuele ja erinevale eluteele, lõputunnistused kramplikult kätte surutud.

Olime esimesed õnnelikud noorurid, kes suutsid läbi tungida võistluseksamite puhastustest uude reformeeritud gümnaasiumi. Vaatamata raskustele ja pingutustele, oleme püsinud kogu gümnaasiumi vältel 40-ne piirides ja sel kevadel oleme esimesed 37 uue gümnaasiumi kasvandikku, kes lahkuvad jäädavalt „Valge Maja“ sõbralike seinte vahelt. Meid iseloomustab kõige paremini järgnev ladina-keelne väljendus:

Quot caputes, tot sententiae. Millised oleme üksikult, seda näeme lühidalt allpool.

Nimestu esimene on punajuukseline **Johannes Aaran**, keda poiste seas on millegipärast hakatud hüüdma „papaks“. Vabal ajal arvutab koonuse-ruumala ja enne „mate“ klassitööd on naisperele kodu-kooliõpetajaks. Alati „tujuküllaseim“ tantsu-õhtute küllastaja.

August Arbeiter on kõige tagasihoidlikum klassikaaslane. Vahetundidel viibib klassi kiviste seinte vahel ja tunnis annab endast elumärki ainult siis, kui teda küsitakse.

Klassivana kohuseid täidab endine võruke **Kaljula Aru**. Õppimises püüab saavutada võimalikult paremaid tulemusi, kuid leiab aega

ka küllaldaselt seltskondlikeks ettevõtteiks. Sageli võib kohata agaras vestluses ja kätega energiliselt žestikuleerides õrnemates sfäärides, kus teda hüütakse Tibiks.

Kooli paremaks korvpallikütiks on **Georg Bachverk**. Tütarlapsed hüüavad teda Kullaks, kuna aga „papa“ Aaran lihtsalt „poig“. Alaline vastane igasugustele klassiüritustele. Tundide ajal äratab tähelepanu võrtsitatud vahemärkustega.

Mirdza Bremse on keskpärane klassikaaslane, kelle eriliseks omaduseks võiks mainida keelega avalikkuse ees „esinemist“.

Ella Grauer otsib endale meeletult tantsupartnerit, kes vastaks ta dimensioonidele ja õmblejannad kurdavad, et raske on mõõtu võtta ilma pingi abi tarvitamata.

Näitsik täis temperamenti ja tuld, mida ei suuda isegi pedagoogid takistada, on väikene **Heljo Inn**. Evib pidevalt klassivanema abi tiitlit. Laul ja muusika on ta kaks lõbusamat kaaslast, sest ega ta muidu oleks lõpetanud Valga Kõrgema Muusikakooli cum laudega. Tulevikus läheb vist Inglismaale end keeles täiendama.

Klassi „priimuseks“ on **Endla Kald**, kes vastamise ajal peab piinlikult kinni raamatus leiduvaist komadest ja punktidest. Tunneb

suurt aukartust „mate“ ees, saates sageli mööda unetuid öid. Pedagoogiks suurimad eeldused.

Arseni Kallaste on omapäraseim abiturient. Vabal ajal süveneb filosoofilisesse probleemidesse püstitades mõttes uusi kujuteldavaid teooriaid. Üldse: mõtleb palju, ütleb vähe. Kord tegutseb kindlasti ärimehena.

Üks klassi targemaid päid on **Kalju Kits** (mitte kaljukits), kelle suuremaks sooviks on kustutada usuõpetus õppeainete nimekirjast. Vabal ajal maletab ja kabetab. Hoiab hirmuga kõrvale igasugustest pidudest.

Heljo Kont kuulub kooli tüsedamate nais-atleetide perre. On võtnud omaks põhimõtte: viimast ut edamus. Näitelaval esitab ehtsaid vanatüdrukuid. Klassikaaslastele üldtuttav oma lakkamatu naeru ja lobisemisega.

Arnold Kuhi, kooli parim matemaatik, käib koolis ainult selleks, et täiendada end reaalinetes. Keeled on ta suurimad vaenlased. Laiemad ringkonnad tunnevad teda Valga kiirema sprinterina.

Erast Kõvask on kooli ilusaim blondjuukseline vesilainetega „noorhärä“. Hoolitseb igakülgsest oma välimuse eest. Ei tohi puududa üheltki lähemas ümbruses korraldatavalt tantsu-peolt.

Klassi ja kogu kooli tüsedaim jõud **William Laane** käikis koolis kuni elulõpuni, kui ainult päevad oleksid õppimiseks poolevõrra pikemad. Tulevikus kannab dr. med. tiitlit ja hoolitseb õrnalt oma noorte patsientide eest.

Voldemar Lindenberg — kus iial pidu peetakse, seal näha võite mind! Hakkab kindlasti ohvitseriks, kuna ühel maskeraadil võitis tordas husaarivormis kogu õrnemasoo südamed.

Oliver Lääts, väikesekasvuline hästiarenenud sportlaskehaga heasüdamlik klassivend. Iseloomult tagasihoidlik. Igas olukorras on tal varuks lõbusat huumorit.

Irene Maarits, tagasihoidlik naisõppur, kes järjekindla õppimisega saavutab tõhusaid tagajärgi. Siirdub arstiteaduskonda.

Feoronia Mets ehk meie Pooni on üks klassi „neljast graatsiasst“. Võidab poolehoidu oma võlva naeratsiga. Võib oletada peatsel perenaise-kohuste täitmisele asumist.

Heldi Must ei tunne koolitööst erilist rõõmu. Mured püüab paigutada oma viiuli kaebavatesse helidesse.

Hilja Mägraken on tulevikus tõesti tubli perenaine. Muide mõni kurdab, et Hiljal olla „kriiskav heli“.

Kunstnikuparukaga **Leo Paluvis** on kooli tuntumaid seltskonnaliivisid. Suhtub oma kaaslastesse veidi kritiseerivalt. Tunneb huvi tantsu, muusika ja laulu vastu. Kuid tuleviku kohta ei tea keegi midagi öelda.

Koolis kõrgema võimu kandjaks on „Õpilasringi“ president **Artur Pang**. Klassis on ta küll rohkem tuntud „Mussolinina“. Püüab arendada retoorikat ülimalle astmele. Enne kooli lõppu näitas oma kõrget talenti soololaaljana.

Antsla „miis“ **Harry Patte** näib olevat tüdinenud tarkuse kogumisest. Olude sunnil tegutseb vahel rakenduskunstnikuna. Riigikaitse tundides arvutab padrunikestade järgi laske-moona kulu.

Verner Rebane on lugupeetud viiulikunstnik. Viimasel ajal on tagasi tõmbunud seltskonnategevusest. Endise innuga võib teda ainult näha korv- ja käsipalli mängimas. Kurbadel momentidel toob esile lõhkevaid „naerupomme“.

Spordikindrali aukraadi kannab **Poigo Ritson**, kes torkab silma oma hästiarenenud atleetiliku kehaehitusega ja erilisel uhke kõnakuuga. Püüab kõrvale hoida kaasõppurite seltskonnast ja näidata oma võimeid füüsilikas.

Blondjuukseline **Veronika Roi** võitis keskkoolipäevil tunnustust baleriinina, nüüd võidab aga südameid mahedakõlaliste soololauludega.

Osvald Saagi õppimine kui niisugune ei huvita. Kavatses vist hakata tähesõitjaks, kuna möödunud aastal õiendas mootorratturi eksami. Aasta pärast töötab assistendina isa foto-laboratooriumis.

Juta Saukas on klassi maailmarändur. On viibinud Lätis, Saksas ja Hollandis, kust löi kaasa kõige paremaid muljeid. Tuleviku kohta ei tee mingisuguseid illusioone.

Heino Siirak on agaramaid diplomite-kogujaid spordivõistlustel. (Tabab vist tulevikus korraldada diplomite näitust). Tantsupõrandal tunneb end alati paremana kui kodus. Tundide ajal teritab mõistust ristõnade lahendamisega.

Viktor Silland on klassi parim „loogik“. Vabad minutid veedab populaarteadusliku kirjanduse seltsis. Armastab vaielda, kuid sealjuures ei tunnusta kunagi õigeks teiste väiteid.

Heino Tiivel, klassi noorim võsuke, on tuntud energilise tegelasena laulukooris ja orkestris. Alati tunnis täidab abiõpetaja kohuseid ja riigikaitse kannab „veldu“ aukraadi. Pitudel armastab palju ja hästi tantsida ning sealjuures meeldivalt punastada.

Hermine Tilli iseloomustab monotoonne ja kurvakõlaline häälematerjal, mis kuulajaisse mõjub uinutavalt. Üks tagasihoidlikumaist naisõppureist.

Agnia Uiho, see blondjuukseline punapõskne klassiõde, on süvenenud agaralt õppimisesse, et võimalikult kiiresti kooli lõpetada ja siis pühenduda mugava ja helge kodu loomisele.

Ludvig Vernik esitab ehtsat talupoja-tüüpi. Õppimises hoolikamaid klassis, sest ega teda muidu kutsuta professoriks. Korv- ja võrkpalli võistlustel alatine varumees, aga saatuse kiuste ei saa näidata oma võimeid.

Heino Vibö on agaramaid tegelasi skautide ridades. Hoolikamaid kaasõpilasi, kes püüab pinda luua oma egoistlikele arvamustele.

Leo Viksi iseloomustab ingliskeelne lause „Time is money“. Tagasihoidlikust iseloomust hoolimata on tedagi nakatanud viimasel ajal „moodne ajavaim“: ta külastab tantsuõhtuid. Muuseas peab elavat kirjavahetust Saksamaaga. Kaaslased kutsuvad teda pastoriks.

Kui kõik õpilased oleksid sellised nagu **Elsa Viisnapuu**, siis õpetajad oleksid kahtlemata õnnelikud. Elsuke on kompleks vaikusest, suurimast tähelepanelikkusest ja aktiivsusest tunnis osavõtmises. Õhtupoolikud veedab lavaliselt promenaadil oma õe seltsis. —u

Raimund Kolk

Vihmane oli ja seepärast hämar.

Rabistas sadada jämedaid piisku. Noored tammed, mis ümbritsesid rõdu, näisid olevat puhtaks pestud juurteni. Nende märjad lehed oma momentaanses igirohelisuses tuletasid meelde loorberipuid. Ja kruusarada, mis viis väravani, oli ka meeldivalt märg.

Roonet istus nagu väsinuna rõdul. Oli ju küll kena vahtida läbi voolava vihmakanga, aga aegamisi see tegi siiski väsinuks. Ei olnud tahet enam midagi teha, käed-jaladki seisid juba ammu samal kohal, ilma edasi liikumata toolileenil või põrandal.

Kuid ümbruski oli kuidagi ükskõikne. Kirjutuslaud, toolid, riiul raamatutega — kõik näis nagu küürutavat millegi ees. Ja tammedki rõduklaaside taga seisid säärases kummalises liikumatuses.

„Küllap see on nüüd mõni puhastustuli,” mõtles Roonet. „Mõni säärane puhastustuli, mis suudab kõita looduse, esemed, inimesegi.”

Aga hiljem jätkas:

„Kui siin oleks mõni masin, mõni mootor, ega see peatuks. See põriseks edasi. Ja segaks.”

Silmad lõpuks väsisid vihmasaju vahtimisest. Ja ta laskis pilgul libiseda lauale.

Siis kuuldus värava klõpsatus. Ja kui Roonet vaatas häälightsuse suunas, nägi ta kruusarajal liginevat peagu jooksujalu noort neidu, hall vihmamantel kuidagi hooletult lehvimas.

Roonet silus kiiresti üle kuuereväärde. Need olid muidugi korras, ja halvemal juhul ei oleks ju siluminegi

aidanud, aga ta tegi seda, et üldse midagi teha enese korraldamiseks.

Tulija oli preili Enel Viheling, üliõpilane. Ta jõudis naervana rõdutrepile, avas balettiaimavalt ukse, astus sisse mantli tilkudes.

Tervitati. Ja siis küsis preili Vihe-ling:

„On see härra magistri kabinet?”

Seda võis muidugi arvata nii, siin oli kirjutuslaud, riiul raamatutega. Kuid see oli vale. Sest vana suvemaja paljudest tubadest oli mõni kahtlemata sobivam kabinetiks. Aga nüüd oli tõesti kõik vajalik siia toodud, kuigi ajutiselt. Tubade tapetid olid katki ja Roonetile see ei meeldinud. See tegi rahutuks. Pidi ikka tõusma ja rebima narmendavaid tapetiribasid. Nii oli see kõikides tubades. Sein jäi laiguliseks. Ja siis oli Roonet otsustanud kolida rõdule. Mis sest, et hommikuti paberid olid rõsked.

Preili Vihelingu mantlist tilkus üha rohkem vett. Ja Roonet pidi vihastuma, et tuleb enesele jälle tüli teha. Et tuleb tõusta külalise lahkumise järel ja otsida mingi rätt põranda kuivatamiseks. Sest need veelaigud ei annud ju ka rahu.

Nad vestlesid vihmasajust. Aga siis preili Viheling teatas, et tal on üks ülesanne härra magistri jaoks. Ta nimelt paluvat, et härra magister suvatseks tõlkida üht mordvakeelset lugu. Nad on ju peagu naabrid ja see tõlkimine ei häiriks vahest härra Roonetit väga palju.

Roonet muidugi ei öelnud, kas see häirib teda või mitte. Ta otsis paberi ning asendas mordvakeelse esmikrea

„Minj sjupar lomanj vješnitank“ eesti-keelsega — „Meie otsime rikast meest.“

Kui tõlkimisega oli jõutud lõpuni, preili Viheling tänas. Ja siis tahtis lahkuda. Kõndiski ukseni, kuid siis pöördus.

„Mul on veel üks palve.“

See oli muidugi teislaadne. Kaupmees Viheling ja teatav seltskond sõitvat nimelt Rannaväljale. Ja palutatavat kaasa ka härra magistrit. Sest vihm ei takistavat ju, sõit olevat huvitavamgi.

Roonet juba teadis, et see sõit on ebamugav. Et kaupmees Viheling kõneleb nagu alati heeringatest ja tarvitab valesti võõrsõnu. Ja siis automootor põriseb sinna sekka. Aga restorani- laud Rannaväljal ei paku ka midagi, et süüa võib säält vaid vähke.

Nojah, preili Enelaga võiks ju vestelda. Kuid siis meenus see teatav seltskond, mis oli ju ka teada. Et laulavad lokaalilaule, karjuvadki. Ja Roonet otsustas sedapuhku tänada.

Preili Viheling mõistis üsna lihtsalt, et magistril ei ole aega. Kuid ta sai lubaduse Roonetilt, sõita õhtul temaga koos raudteejaama. Ta pidavat saatma nimelt isa ärijuhataja Saariku rongile.

Ja siis preili Viheling märkis nagu muuseas, et härra Saarik olevat hea tuttav Maare Rõõniga.

Nad olid pisut vait. Siis Enel Viheling esitas küsimuse.

„Kuidas on ‚suudlema‘ mordva keeles?“

„Palams.“

„Palams, palatama, palvetama!“

„Nõnda saab tuletada küll.“

„Hm! Ma palatan...“ jäi preili Viheling järsku vait. Ja siis tõusis kiiresti. Alles trepilt hüüdis:

„Õhtul näeme.“

Roonetile jäi meelde küll, et õhtul tuleb sõita. Kuid ta ei teadnud, miks oli tüdruk üldse tulnud siia. Sest ei vaja ju üliõpilane stud. med. astmes mordva rahvalaule.

Ja siis see kõnelemine Maare Rõõnist ja härra Saarikust. Temale olid nad ju mõlemad tuttavad, kuigi viimane ei olnud teda enam kaua tervitanud. Kuid seevastu filosoofia üliõpilane Maare Rõõn oli alles möödunud nädalal siin käinud.

„Saarik on tuttav Maare Rõõniga,“ mõtles Roonet, „on tuttav. Nojah, kui rohkem ei taheta öelda, siis öeldakse tuttav.“

Saarik oli sportlastüüp. Ja Roonetile ta kunagi ei tundunud sümpaatsena. Sest teda nähes meenus pilt ühes õpilasolengust, kuhu ka tema oli kuidagi sattunud. Saarik oli teeselnud sääll kogu aja mingit vaimselt rasvunud isikut. Kuid hiljem oli hakanud sorima Maare Rõõni põllepaeltes.

Roonet tõusis, et kuivatada põrandalt veeloike. Rõdul ei leidunud säärast riidet ja ta läks läbi poolpimedada koridori samahämarasse kööki, et otsida.

Kuid siis koputati uksele. Ja kui

Roonet avas, nägi ta madalal trepil Saarikut.

„See kohver on härra magistrile,” lausus see.

Roonet ei tänanud, istus pliidi ette taburetile. Ja kui Saarik oli läinud, tundis end kuidagi lööduna.

„Siis nõnda kaugel oldi juha,” mõtles Roonet. „Tullakse köögiuksest, et teenijaosa oleks efektssem.”

Ta vaatas nagu kartlikult köögis ringi. Pliit oli ehitatud telliskividest, lagi näis nõginegi olevat.

Nojah, selles ei olnud küll midagi imelikku, et Saarik tõi kohvri. Preili Viheling oli ju ütelnud, et see poesell sõidab siia.

„Poesell,” mõtles Roonet. „Muidugi poesell, kui käitub niiviisi, kui nimetab teenijaks ja ei tervita.”

Ta läks tagasi rõdule, et avada kohvrit.

Maare Rõõn oli saatnud tapetirulle, kuid viimaste all leidis raamatki.

„Sõber Roonetile,” luges ta tiitelhelalt.

Maare Rõõn saatis ikka raamatuid. Sest ta leidis aeg-ajalt kusagilt tolmunud nurgast mõne köite, mõne ammu loetud, kuid unustatud köite. Ja siis sattus selle lugemisest vaimustusse ja saatis temale.

Ta oli ka ise lugenud kunagi seda äsjasaadud köidet, seda Oscar Wilde'i „Portrait of Dorian Gray”. Kuid ta teadis, et loeb seda uuesti, sest Maare Rõõn on ta ju pannud kohvripõhja, on lugenud ja pannud siis kohvripõhja ja peale ladunud tapetirulle.

Roonet tundis järsku suurt poolehoidu sellele sinisele köitele. Ja ka sellele kulunud kohvrile ja tapetirulli-delegi.

„Sõber Roonetile,” mõtles ta. „Sõber Roonetile . . .”

Kuid siis sigines siia nagu tumedat varju.

„. . . Maare Rõõn ja Saarik on hääd tuttavad . . . Sõber Roonetile . . . Külalap tapetidki on sõber Roonetile!”

Viimast pidi ta juba hüüdma. Ja häälede tuli kaebavat tooni, säärast metslinnule omast karjet, kui see peab lahkuma millestki kodusest.

Ta astus kuidagi alistuvate sammudega raamaturiivi juurde. Pilg libises üle korrapäraselt asetatud köidete. Säl oli kohe algul seeria Romain Rolland'i teoseid, mille oli kinkinud Maare Rõõn ta möödunud sünnipäevaks, kolmekümneviieks sünnipäevaks. Ja sinna kõrvale mahtus ka äsjasaadud köide.

„Kolmekümneviieks,” mõtles ta kuidagi kurvalt. „Sellel sügisel on siis kolmekümnekuues. Kolmekümneviieks . . .”

Vihma rabistas edasi sadada, kruusarajale oli jõudnud tekkida loike.

Roonet istus järsult laua juurde, et jätkata eile poolelijäänud artiklit sõnade silbivälteist.

Ta töötas järjest mitu tundi. Kuid siis äratas teda sellest apaatses kirjutamisrutiinist telefonihelin, mis kordus mitut puhku, enne kui kutsutav jõudis aparaadini.

Kõneles Maare Rõõn.

„Saatsin sulle tapetirullid, kirja unustasin... Ma ei saa... tulla... pühapäevaks sinu juurde“

„Ei saa?“

„Pean minema direktor Eramaa sünnipäevale.“

„Pead minema sünnipäevale.“

„Sa oled kena, ei pahanda!“

„Ei pahanda,“ lausus Roonet kuidagi rabedalt.

Ja hiljem kordas veel:

„Ei pahanda!“

Kuid siis oli kuulda vaid mühin.

„See on nüüd lahkumine,“ mõtles ta, kui oli jõudnud tagasi rõdule. „Lahkumine, lahkumine.“

Rõdu tundus ääretult tühjana. Ja välisuksest roomas nagu midagi jahedat.

„Vihmane on, vihmane, vihmane... Homme näeb vahest päikest?“

Mõtted liikusid aeglaselt, väga aeglaselt. Ja ta tajus nagu vastumeelselt, et väljas oli muutunud pimedaks ja pidi süütama lambi.

Varasuvine öö oli hämar rõduklaaside taga. Taamalt kuuldus mingi öölinnu häälightsusi.

Roonet otsis kirjababri.

„Minu kõige kallim,“ kirjutas ta. Kuid siis kriipsutas selle läbi, võttis uue paberi.

„See on nii lihtne, lugeda kuuenõobile „for gentleman“ ja astuda lokaali, või staadionile. Ja kanda ordeneid.“

Ta ei jõudnud kaugemale. Kuuldus automürinat. Ja ta taipas, et preili Viheling sõidab talle järele, preili Viheling ja härra Saarik.

Ei, ta ei lähe, oli samal pilgul selge. Ja ta kustutas kiiresti lambi, lukustas ukse, istus põrandale, laua varju, et jääda nähtamatuks.

Autolaternate valgus tungis korraks rõdunigi, siis aga kustus. Ja sellejärele oli kuulda värava klõpsatust.

„Ei ole vist kodus,“ kõneles Saarik.

Lõgistati ust. Ja siis ütles sedasama ka Enel Viheling.

„Maare Rõõn näib sellest isandast vaimustuses olevat,“ seletas Saarik. „Tänagi saatis lilledega täidetud kohvri.“

„Lilledega?“

„Kerge oli. Tahtsin vaadata, aga lukus oli.“

Kõnelejad lahkusid. Ja kui uuesti oli kuulda mootoripõrinat, tõusis Roonet püsti.

„Kohvrite revideerija,“ mõtles ta põlastavalt, süüdates lampi. Sest auto oli juba teel ja vaevalt nad viitsivad piiluda tagasi.

Ta jatkas kirja väga rahulikult.

„Mis on andestamise ja mitteandestamise vahel? Ei midagi? Ma ei tea.“

„Selle üle peaks õieti järele mõtlema,“ algas ta uelt realt. „Mul on ju aega mõtlemiseks, mul ei ole tarvis direktori sünnipäevale minna. Ma hakan tapetirulle seinale liimima. Ja kui aega üle jääb, lähen kööki vaatama, kas lagi on ikka nõgine.“

„Kuid sünnipäevadel peab ikkagi käima, sina pead käima. Sest sa oled kena sõber, väga kena sõber.“

Ta vaatas hellunud pilguga raamatutele, mis seisid laual rivis. Ja siis ei kirjutanud ta enam midagi. Sahtlist leidis ümbriku, kuid ka see jäi puhtaks.

Vihma ei sadanud enam. Tuul oli tõusnud. Ja telefonitraadid undasid nagu sügisel või talvel.

„Telefonitraadid,“ meenus Roone-tile. „Telefonitraadid... Soomlased ütlevad lihtsalt „sähkölankat“.“

V progümnaasiumi klass.

Esireas — alates vasakult: O. Uus, G. Neufeldt, B. Hallemaa, klassijuhataj. pr. H. Aller. L. Jurs, I. Varres, T. Beloussov, R. Sarv. Teises reas — O. Pehlak, L. Löökene, K. Viljari, L. Valk, L. Masso, H. Kokamägi, C. Polykovski, E. Kornit, S. Täht. Kolmandas reas — A. Priuhka, V. Hõbe, E. Rääbis, H. Peltai, A. Raudsep, A. Laats, V. Eliaser, L. Arting, E. Koovik, E. Hermlin. Viimases reas — H. Ain, B. Lambur, A. Kaska, R. Mägi, V. Sulin, M. Tiits, R. Kubjas, T. Tafenau, K. Viikmäe. Pildilt puuduvad: L. Starost. K. Vahtrik ja V. Roose.

Ülevaade V prog.

Seekordselt abiturientkonnast ei olegi küll midagi suuremat kirjutada, kuid mõningaid märkmeid võib sellest teha siiski. Esiteks peame mainima, et meil on klassis mitu Euroopakuulsust eesotsas tantsitar **A. Raudsepa** ja laulja **R. Kupjaga**. Et anda nendele võimalusi näidata oma võimeid, kavatses klass pidada tuluõhtu. Kuid õigel ajal märgati, et sest õhtust ei tule midagi välja ja meie klassijuhataja lahkel loal jäeti see pidamata. Klassist võib mainida ka seda, et ta ähvardab tulevase esimese gümnaasiumi täitmise jätta rohkem realistide hooleks, sest meilt siirduvad nii paljud kultursematele aladele, mis toovad kasu ka ühiskonnale. Nii hakkab **A. Kaska** rätsepaks, **O. Uus** sookuivatajaks, **B. Lambur** raadiovabrikandiks ja **O. Pehlak** hakkab uurima kaugenägemist. Enne kevadet peame me tänu avaldama ka oma tublile klassivanemale **B. Hallemaale**, kes aasta läbi klassi eest isalikult hoolt on kandnud ja praegugi higistab selle kallal, kuidas moodustada komisjone, kes sisustaksid klassi lõpuõhtu. Vaikides ei saa mõelduda ka sellest, et klass võlgneb talle kena summakese nende sulepäde eest, mis ta aasta jooksul klassile ostis. Kuid see võlg peab jääma unustusse, sest klassi kassa koosneb kolmeteistkümnest sendist ja laekur **T. Beloussov** ei taha lahkuda sest mingil tingimusel. Peame avaldama tänu ka veel teisile juhatajuse liikmeile, eestotsas õppeabi-

nõude toojate **G. Neufeldti** ja **E. Rääbisega**, kes kahtlemata kõige suuremat vaeva nägid. Veel peame peatuma meie plikade juures, kes õppimises ähvardavad pähe teha poistele ja kes vägagi tihti armastavad jalutada teisel korral. Ei tea, mis neid nii kõvasti sinna tõmbab? Samal ajal, kui tüdrukutel ei ole mingit muret, on poisid väga kurvad, sest aasta jooksul on nende keskest lahkunud mitu vaprat „kamaradi“. Kuid vaatamata oma väiksele arvule, tuleb lugeda nende teeneks, et meie klassi saalis teistele eeskujuks seati — olgugi mitte õppimises! Poisse, kuid ka tüdrukuid, ähvardab tabada veel üks raske löök. Nimelt tahab **Kubjas** Itaaliasse oma häält koolitama minna, kuna **Raudsep** tahab minna Ameerikasse täiendama end balleti alal. Kuid arvatavasti jääb mõlemate sõit ära ja meil avaneb võimalus neid veel sügisel näha. Lõpuks peame peatuma ka oma tubli klassijuhataja pr. **H. Alleri** juures, kelle juhatusel me talvel kaks õhulossi valmis ehitasime, kuna kolmas on praegu veel pooleli. Päälegi on ta meie klassi eest mitugi korda vapralt välja astunud, kuid...! Kõige selle eest oleme talle südamest tänulikud.

Tagasi vaadates viieaastasele koostööle, paistab, et see aeg on möödunud linnulennul ja igaüks meist ohkab arvatavasti päale tunnistuste kättesaamist: „Kõik on kokku unenägu.“

—tr—

H. Piipre

Laul kevade majast

Päike ei olegi palav
kevade maja keskel,
heledat valgust vaid valab
nutu ja naeru keskel.

Avardad hetkeks sa pilgu
karjamaa põõsaist üle,
mahlakann vastu siis vilgub
krobeda kase sülest.

Ehitab endale ehet
toomingas ääres aia,
valmis ju saanud on lehed,
tarvis veel õiskrooni laia.

Õunapuul rohkelt ent õisi,
mullale kingib mõned.
Kuulab puu okstes lind õisi
hääli ja enda kõnet.

Õhtuti kuuhelki vaja
kodu ja metsa vahel.
Hele on kevade maja
päevil ja ööl, neil kahel.

Talvi, R.

Hommikune

Kastesse kängitset käpp,
silmad täis koidiku valgust, —
jänese kui tilluke täpp
ootab nii päevatee algust.

Varsti, näe, algabki jooks!
Lillepää naeratab vastu.
Muutub ent hurjamaks hoog,
hommik kui metsa on astund.

Päikest täis põõsaste rüpp,
linnulaul hellana paitab.
Virge, nii virge on hüpp,
kraavidest üle mis aitab.

Hiljem kuid taanduvad puud —
ristikupõllule tuli.
Avab siin näljase suu,
ümbär vaid külluslik suvi.

Ristiku punasest pääst
jänese roa kes tegi?
Küllap see haldjake hää
juuksed kel samblana segi.

Kolmas reaalklass a. 1940.

I rida: (vasakult) L. Antsov, E. Reiljan, H. Palu, S. Kond, L. Vaher, M. Kalvet. II rida: F. Kübar, E. Kütt, A. Pedaja, E. Kivi, R. Kolk, pr. K. Ainver, A. Karu, I. Kevvai, A. Henning, O. Koemets. III rida: E. Esimäe, Ü. Kivi, E. Alliste, J. Tuvike, A. Sarapuu, G. Sell, V. Usatenko, U. Reinberg, K. Zäuram. IV rida: J. Treier, R. Kull, J. Heinsalu, J. Ersto, H. Falkenberg, E. Avaro, A. Reiljan. V rida: H. Mardfeld, A. Järlik, E. Jaagupalu, H. Asi, R. Ole, E. Kirsimäe, A. Pärnapuu, A. Sööt.

Kõnelemine reaali III lennust aastal 1940

Klassikaaslased, oma suurima tänu võlg-neme klassijuhataja pr. **Ainverile**. Tema juhatusel oleme läinud klassist klassi, ta on püüdnud meist teha tublisid ja korralikke poisse ning tüdrukuid. Kui see pole tal täiel määral õnnestunud, siis mõistab ta ehk meid ja võib-olla andestabki. Siinkohal kogu klassi tänu tehtud ja tehtava töö eest lugupeetud klassijuhatajale.

Kui nüüd on lõpule jõutud piduliku avamänguga, meeldiks kroonikakirjutajale vestlemine õpilasist. Eks ole?

Edgar Alliste veedab oma aega sõerajal. Ja ei saa salata, „Ekul“ on tagajärgi. Väljapool kooli lööb kaasa skautluses.

Harry Asi kannab „stepulovlikku“ soengut ja evib tugevaid rusikaid. Õpib niipalju kui läbisaamiseks vaja. Eraelus joonestab elektrotehnilisi plaane.

Elmo Avaro on „mate“-kangelane. Õpib järjekindlalt, loeb palju, kannab prille. Korralikkust omab tugeva protsendi.

Jaun Ersto tegeleb probleemidega, näit.: kuidas sai Jumal maakera valmistamisega nii kiiresti hakkama, see ju suur töö? Saksa keelega on pisut vaenujalal, geoga aga üsna kodus.

Eduard Esimäe võtab sõõgiaegadele lisa tundidest. Kui kitsas käes, laadib propse; kui palgapäev, laenab teistelegi. Hea naljamees, loodab teha karjääri klaverimänguga.

Hillar Falkenberg ehitab raadiovastuvõt-

jaid. Omab raskusi elulaintest läbilöömisel. Tasane ja kena poiss.

Asta Henning olevat kusagil esinaine. Hästi edasi jõudnud! Ta on pisim meie klassis, aga kui kuulled teda rääkivat, siis ei saa küll seda öelda.

Jaun Heinsalu sekeldab filosoofiaga. Ta on võimeline tummaks rääkima õpetajatki. Mängib metsasarve, õpib tublisti. Muheleb sageli, naerab harva.

Eduard Jaagupalu vahetas kord „millegi“ ära sigalaga. 24. mail viib „tsusla“ ta Mõniste maad kündma.

Aksel Järlik unistab mootorrattast ja kard-paeltest. Oma ülevoolava temperamendiga mõjub õpetaja närvidele ebameeldivalt. Spordib, oskavat aga ka valssi tantsida.

Endel Kirsimäe on korralikumaid poisse meie klassis. Räägib vähe. Üks vähestest naljameestest. Kõigiti positiivne tüüp.

Elmar Kivi on noormees Laatre kandist. Unistab koduvalla raamatukogust, kus Kivika teosed aukohal. Õpib tublisti, isegi tagajärgi on märgata. Vahel kõlistab võtmeid.

Ülo Kivi on asjatundja autoasjanduses. Kuid talle meeldivat ka vestelda mustlasneiuga läbi akna.

Olga Koemets on lõbus tüdruk, kes elule vaatab kaudu kirjude prillide. Hr. Nopassonil polnud tema juures tarvis kunstimeelt „leitudada“, siin ta võis seda juba avastada.

Raimund Kolk, klassivanem. Pikad lokiis juuksed ja lai naeratus on asjad, mis paistavad välja ta talupoisikorpusest. Eelistab teatrit kinole. On hea kamraad, kes lahkelt lubab „hüda korral“ tarvitamiseks „Übung“ või „Contents“.

Raimund Kull tegeleb läti keele õpetamisega pedagoogidele. Mõjub oma kõnemulinaga õpetajate närvidel. Lätis tuntakse teda Kullisina.

Evi Kütt on tüdruk, kes pani omal ajal poisse tiirlema. Nüüd on pühendunud üldkukulikule tööle, juhib noori gaide sessinatses maailmas.

Aganüüd peab küll kroonikakirjutaja oma juukseid katkuma, sest ta pole suutnud käia lähestikureeglite järgi. Ta on unustanud omal kohal mainimata säärased kenad hinged **Maimo Kalveti**, **Aino Karu**, **Irene Kevvai** ja **Silvia Kondi**. Ja kuidas ta nüüd närikski sullepead, ei oska ta mingit laulu laulda nendele.

Kuid **Herbert Mardfeld** on poiss, kes pole tundnud end kahest riivatuna. Omab võrukaelanaerutuse ja palju põhjusi vabandamiseks.

Roa Ole on blond ja sihvakas poisinähvats, kes omab kalduvusi maalikutstiks.

Astra Pedaja armastab kinos käia ja maiustusi süüa, ka väheke flirtida ei tee viga.

Arnold Pärnapuu õpib usinasti soome keelt. Orkestris tuubib ta isegi noodid pähe, siis kergem mängida.

Aleksander Reiljan läheb suvel sõjaväkke, mistarvis võttis välja ka kaks nädalat erakorralist puhkust.

Udo Reinberg on Taaraus agaraim eestvõitleja. Ise väidab, et võitleb „pastlakultuuri“ vastu.

Anton Sarapuu on poiss atleetliku korpa-sega, kes armastab lennutada kuuli ja ketast. Sageli näha tantsupõrandal.

Gustav Sell on ilus, pikk, prillisid kandev poiss, kes saanud lugupeo osaliseks eriti tütarlaste seas.

Aksel Sööt on ka ilus poiss, kes paneb enda järel jooksmata tüdrukud, jääb aga ise külmaks. Tegeleb laisalt skautluse ja spordiga.

Juss Treier näeb unelmais Ameerika linnu kaunite neidudega. Unelmate realiseerimiseks tuubib inglise keelt, sööb palju ja ootab sõja lõppemist.

Johannes Tuvike on perioodiline poiss, kel vahelduvad õppimises tõusu- ja mõõnaajad. „Adolf“ on üks ausamaist meestest XX saj. Tegeleb poliitika ja lennuasjandusega.

Kristjan Zäuram tuli kooli tasase talupoisina, lahkuib siit noobli härra ja kontrabassimängijana.

Viktor Usatenko on klaverimängija, koolipoiss, kavaler, seltsimees ja naljamees. Kinos üksinda või kamps — kolmandas, „kahekesi“ — esimeses. Eriti silmapaistev on Viku saksa keeles.

Kui kroonikakirjutaja käsikirjaga siimaale jõudis, oli väljas muutunud pimedaks. Ja seepärast ta märkis kiiresti üles nende hääde laste nimed, kes juba teistkorda unustusehõlma olid vajunud. Näe, elavad sääl klassi keskel kobaras koos Laine Vaher, Hilda Palu, Felida Kübar, Linda Antsov ja Elmarissa Reiljan. Ja keegi pole nendest kunagi paha sõna öelnud.

Aganüüd unustamine on ikka kole küll!

Ax, kroonikakirjutaja

Veekond Kultarantasse

G. Gross

Et me täna hommikul Kultarantasse pidime sõitma, sellest oli juba olnud paar päeva juttu. Asusime siis kolmekesi paati, et sõita autobuse peatuskohani sillal, mis ühendab kaht saart. Saame püramootori õnnelikult käima ja lehvitate kodurahvale käega, nagu sõidaksime teist põhjanaba avastama.

Sõit näib laabuvat õige hästi, kui umbes poolel teel meie mootor hakkab liialt iseseisvaks muutuma — s. t. tahab seisma jääda üsna iseenesest. Kuigi ma katsun kaasasõitjaid rahustada, et küll me ikka sihtkohta pääsime, hakkab soomlasest „poika“ kui harilik paa-dihooldaja oma teadmisi ja oskusi näitama. Ei saagi ta suurt teha, muudkui silitab paar korda mootorit ja see jääb üsna iseteadlikult seisma. Ma olen muidugi tagantjärele tark ja seletan, et miks ta nüüd kiusas ilmaaegu vaest riistapuud, vaadaku ise nüüd — seisame. Soomlane aga seletab külma rahuga, et ega see esimene kord olevat, kus see põrisev aparaat endale keskveesõitu „puhkust võtab“. Nagu ma ise ei mäletaks, kuidas me kaks päeva tagasi samas paadis vaheldumisi sõud-sime, nii et üks hoidis mõlasid peos ja teine pidas kinni suurt potilille, missuguse tähelepanuväärivaim omadus oli, et ta kogu aeg vette ähvardas kukkuda.

Silitas siis mehaanikmeister veel paar korda üle „põristaja“ ja avaldas arvamist, et no nüüd peaks see asjan-

dus joones olema. Et mootor pidi jalad alla saama nõõrijupi sikutamise kaasabil, siis hakkasime muudkui käivitamist üritama. Ja kui me umbes 59 korda olime üritanud, hakkaski masin käima, aga — niisama poolsuguselt kui ennegi. Katsusime kiirustada, mis võisime; peaaegu oleksime oma lootsikuga ühe telliskividega laaditud lodja puruks sõitnud. Aga kui jõudsime bussi peatuskohani, siis keegi talunik teadis rääkida, et buss olevatki tõepoolest sellel kohal kinni pidanud, aga mõne minuti eest jalga lasknud. Otsustasime siis pool tundi oodata, et kasutada järgmist bussi. Ajaviiteks sülitasime üle sillaääre vette ja arutasime, et kas vee soolaprotsent pärast sülitamist peaks olema 0,57 või 0,56. Kui ma viimast seisukohta väga mõjusate argumentidega kaitsesin — antigi mulle õigus.

Silla värisedes tuli lõpuks ka buss. Istusime sisse ja sõit läks Turu suunas. Et olin juhile päris ligidal, siis mõtlesin, et maksan praegu kõikide eest kinni — eks me pärast õienda. Õienda-mise juures tuli aga asjaolu ilmsiks, et kuna sellel liinil esmakordselt oma rahakoti avasin, olin juhile maksnud ei rohkem ega vähem kui kahekordse hinna. Et siin aga mingisuguseid pileteid bussides ei anta, siis oli ainuke lootus kunagi saada „jänesena“ sõita.

Nüüd olime siis Turus ja tahtsime Naantalisse (jälle bussiga) sõita, kust edasi oleksime paar kilomeetrit jalgsi

Inimene eksib!

läinud Kultarantasse soomlaste presidendi lossi vaatama. Kohe oma bussist maha astudes olime märganud, et olime sattunud kohta, kus iga buss lubab (kui kiri siltidel ei valeta) sõita ise paika. Noh, eks pea siis meiegi oma olema siin. Käime siis ümber hoonde, kus bussid näivad „tsõõri“ tegevat, ja otsime. Esiti kõik kolmekesi ja siis igaüks eraldi. Lõpuks veel teises suunaski, et vahest hakkab vastu päikest käies paremini silma. Sain aga oma ammuavastatud veendele, et kus midagi pole, säält ei saa ka midagi võtta, mõjusa kinnituse. Helsingi, Rauma, Vaasa ja igasugused teised autobused on siin, aga Naantali oma — netu. Äkki märkis üks kaaslane tagasihoidlikult, olevat üks vanasõna, mis lausub, et küsija suu pääle ei lööda. Sellest teravmeelsest lahendusvõimalusest ergutatud, läheme kohe mingisuguse ametmehe manu arupärimist tegema ja temale meie ühist arvamist selgitama,

et see pole ikka õige asi. Ametnikuhärra muigab korraks meie innukust nähes häätahtlikult ja teeb siis meile õige pikalt ja laialt selgeks, et me peame sellesama telliskivist hoone juurde minema — just selle nurga taga buss ootavat.

Sõiduhinna maksame nüüd igaüks eraldi ja pärima — samuti igaüks eraldi — kas me juhuslikult ei andnud rohkem raha kui vaja.

Et Naantali, Soome väikseim linn, on kaunis, peatume siingi. Peaaegu vist esimesest naantallasest, keda kohtame, teab soomlane (kellel on siin sugulasi ja linna tunneb) rääkida, et see olevat olnud linnapäa. Et ta oma seletusele lisab ülipikki kommentaare linnapäa päritolust, vanusest ja praegusest majanduslikust olukorrast, siis pärin veel täienduseks selgitust, miks linnapääl oli nii muhelev nägu. See olevat kõige lihtsam seletada, teatab soomlane: Naantalis olevat viimase viie aasta jooksul elanike arv olnud kogu aeg täpselt 700, aga tänavu kasvanud ootamatult 703-ni. Rahvas rääkis, et poissmeeste-maks olevat linnas nüüd hoopis kaotatud, aga lasteabirahade väljamaksmiseks oli vaja olnud teha riigilt laenu.

Jalutleme puiestikke pidi edasi ja jõuame mingi kiriku juurde, mille kõrvale keegi kuulus soomlasest munk oli seadnud päikesekella, mis veel praegugi funktsioneerivat. Et mina seda juttu ei uskunud ja päikest ka ei paistnud, katsusin üksi olles elektrilambiga

Inspektor Fr. Klement: jurist, filosoof ja dirižent ühes isikus.

kella vaadata. Vari aga langes seitsmele ja nüüd võisin teistele veelkord kinnitada, et selle roostetanud kronomeetriga vaevalt veel kuidagi toime tullakse, vahest pärast seda kui tubli uurmaaker on põhjaliku remondi teostanud.

Läbime nüüd Vallis gratiae oru ja hakkame Kultaranta poole liikuma. Pikapäale saame juba lossiaia väravateni, kui kuskilt vahimajakesest kargab välja keegi mees ja hakkab seletama, et ega sisse tohtivat minna, tulgu me reedel, siis võib küll. Vangutame kurvastusega päid ja keegi lausub juhuslikult saksakeelse sõna — Donnerwetter! Kohe jääb vaht kuulutama ja pärib, et kas me äkki välismaalased pole. Soomlane teeb mehele asja selgeks, muidugi oleme — see mõjub: meid lubatakse armuliselt sisse. Panen kõrva taha: välismaa värk on hinnas. Inglise kalevi ja india elevandi pääle joostakse tormi.

Ega ma rohkem küll enam kirjuta. Päälkiri oli, et „Kultarantasse“ ja sääle me parajasti oleme. Teemast kõrvale kalduda ei tohi, seda olen oma koolivihikust õpetaja punatindi märkusena küllaltki lugenud. Inimene peab ometi õppust võtma.

Mis puutub Kultarantasse, siis tuleb vahest mõnikord juttu temast endastki.

„Üks ainus õis ei tohiks olla palju...“

Inimene eksib

Inimene pole täiuslik ja eksib sageli — see on tuntud tõik, mis alati on huvitanud filosoofe ning hingeteadlasi. Üks kaasaegne inglise kirjanik loetleb seitset suurt põhieksitust, mis tema arvates takistavad elus inimeste tõelist edu ja arengut.

1. Arvamus, et võib saavutada isiklikku edu teiste eesttõukamisega ja alasurumisega.

2. Kalduvus muretseda asjade pärast, mida pole võimalik muuta ega parandada.

3. Veendumus, et mõni ettevõtte on võimatu, kui me ise sellega toime ei tule.

4. Töötamine tühiste asjade kallal, kui on võimalik sooritada suuremaid tegusid.

5. Vaimu hooletusse jätmine vähese lugemise tõttu.

6. Tahe sundida teisi inimesi elama ja mõtlema nii, nagu teeme seda ise.

7. Kergemeelsus rahaga ümberkäimises.

Me oleme noored!

Me oleme noored!

Silm naeratab leekivat noorustuld
Ja südames päikest on palju, —
Suurt päikest, mis soojendab ääretult
Ja hingestki talve viib valju.
Sest pole ju nukruseks aega meil antud —
Meil tähtsamad kohused õlule pandud:
Et vabana püsiks me kodu!

Me oleme noored!

Meid sütitab isade visadus
Ja tahet loob nende suur tahe.
Mis sellest, et vaev ehk ja viletsus
Nii sageli asetub teele —
Küll ühiselt võidame häva ja halva
Me ühendusjõudu ei miski saa salva:
Me soonis ju eestlaste veri!

Me oleme noored!

Miks vahtida veel?! On töötada
Ning püüda ja paljugi — vaja!
Meil sihte ja aateid on lõpmata,
Ja sõnust ei kerki saa maja.
Nii's tööle! Kaks kätt ja päikest täis süda,
Et tunnista võidaks veel hiljemgi seda:
Näe, õestist on tõusnud suur õesti!

X

V. G. ajakirjast „V. G.“

Semper idem!

Inimese mõtteil pole pidet ega asu. Nad sunnivad ja piitsutavad oma nõrka isandat mitmepalgelisile eluavaldusile ja mõteteväljenduste kogumile. Omapärasem osa inimese sisimast baseerub inimese individualistlikumale ja rõõvimatule osale — ta väikseile mõtteile.

*

Uurides, kaheldes, kiites ja laites pööravad nad teisipidi kõik su kasvatatud ja poogitud tõekspidamised, kõik loogilisele järjekindlusele ehitatud ja kompromissi vormi suletud seadused. Nad loovad sulle su ammutamatuis kujutlusis uusi olukordi, seadusi ja reegleid. Kuid säärast tegevust nimetatakse unistamiseks.

*

Tabad end vaatlemast mingit pisiseika kellegi elus. Kuid mõtteile on see paljukski. Võrdled juhuslikult inimelu keraga, kust ajaratas väsimatult kerib elulõnga.

Lähtekohaks sünd ja lõppjaamaks surm. Emaisk ja rohtunud hauakäabas kuskil kabalispis. Kontrastsed, kuid siiski lähedal.

*

Märkamatuult suubub meie elurada siit maise olelu eest võitlemise vallast igaviku õhe. Kuid eks ole seegi väärtus, et suudame selliselt mõelda. Alistume kõik deterministidena (ehkki vahel kasutult mõtteis puigeldes) oma määratud elurajale ja mitmekesistame elu ai-

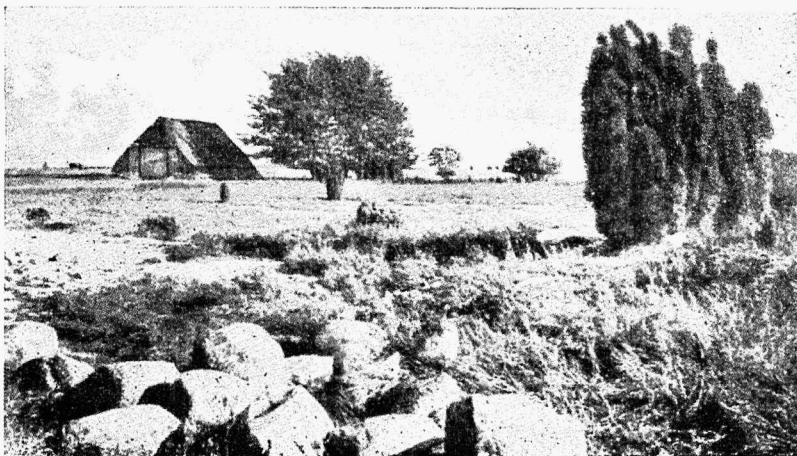
nult niivõrd, kuivõrd unustame, et lähim tee kahe punkti vahel on sirgjoon.

*

Väsimatult õhutab mitmeidki mõte: jõua välja ümbrusest, ole iseenda peremees igal sammul. Ja sa lubadki seda oma mõtteile. Kuid häbiga enese ees tajud, et olgu su mõtted nii kõrgelemulised kui tahes — sa oled siiski oma välisilma poolt kasvatatud isiksuse mängukann. Oled küll olemas, sest sa võid mõelda, kuid veel on olemas keegi, kes võib juhtida. Elu on sageli püüdlus üksikutele õnnehetkedele. Need kujutlusis või unistusis oreooli omavad hetked sunnivad meid töötama, tallama igavaid radu, sunnivad kõrvale heitma tõe, et inimene oma eksisteerimisega siin maailmas sarnaneb kas või esimese inimesega, kusjuures on muutunud vaid aastaarv ja vangistavad meidki lõpuks pantidena igavale rajale. Jäävad vaid mälestus ja tühjusetunne.

*

Kuipalju inimesi, niipalju maitseid ja soove. Oled sa harimatu, lihtsameelne ja vähenõudlik — oled sa ka õnnelik. Tungid sa aga põhjani teaduste varasalve, oled sa rahutu, õnnetu hing pettunud oma tööotsinguil. Kas siis harimatu, lihtsameelne ja õnnelik või — haritud, targutaja ning tööotsija ja õnnetu? Kuid õnneks valib enamik ülemise ja alumise astme asemel ka vahepäälseid.

Kaks arvustust

Mälestusi laulvast kuldnokast.

August Jakobsoni jutustused. Eesti Kirjastuse Kooperatiiv, Tartus, 1939. 216 lk. Hind kr. 3.75.

Eelnevale võiks lisada, et siin leidub neli standard-pikkusega jutustust: „Viimne kutse“, „Mälestusi laulvast kuldnokast“, „Kaks vana varest“ ja „Pime mees ja maailm“.

Kui oled lugemise lõpetanud, pead vajalikuks tsiteerida „Viimse kutse“ peategelase, tiisikushaige abielumehe ütlust: „Alles siis saab inimene aru oma elu väärtusest, kui see elu hakkab järsku ta käest ära libisema.“ See on küll ammutuntud tõde ja mõni filosoofitsev koolipoisski võib säärasele tulemusele jõuda mõnes vahetunni-vestluses. Kuid selles raamatul näib ta moodustavat juhtmotiivi: kõik jutustused on kuidagi seotud „käest libiseva eluga“. Kui sirvida iga jutustuse lõpplehekülgi, näeme esimese peategelast jäävat surma ootama, teise oma sureb; kolmandas kohtame elust rängalt pettunud vanu inimesi, ja viimase jutustuse pimedaks jäänud mees, keemiamagister, peab ainult leppima eluga.

Sellega on öeldud kõik sisuliselt. Jääb küsida: kas autor on suutnud jääda raamidesse? Kas ta suudab rahuldada?

Mõlemale küsimusele peab vastama jaatavalt. Autor vaatlejana kirjutab küll detailiderohkelt. Ja detailid, eriti füsioloogilises osas, kipuvad tüütamagi. Kuid jutustuste põhilise osa moodustavad siiski peategelaste hingeelu-eritlused, mis on omal kohal.

Jutustuse masendavust tajudes tekib küsimus: kes on süüdlane kõiges? Meie ei leia teda, sest teda ei olegi. Saatus, paratamatus on see, mida näeme.

Raamatut kahtlemata ei saa tarvitada aja- viiteks. Ta on kirjutatud neile, kes meeeldi jälgivad inimese hingeelu detailseid jooni. Ja on kirjutatud hästi.

R. Kolk

Põrgupõhja uus Vanapagan.

Romaan. „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus, 1939. Hind kr. 4.50.

See on kaasaegne romaan, mis põimitud läbi muinasjutulisusega. Nimelt on romaani peategelane Jürka tema enda arvates põrgust tulnud Vanapagan, kes inimese kombel elades tahab õndsaks saada, et sellega kõiki inimesi põrgu viia.

Kuid romaanis ei evi kesket kohta siiski õndsakssaamine, vaid Kaval-Antsu ja Vanapagana muinasjutust pärinev vahekord. Seda- puhku Kaval-Ants on ekspluateerija, kes kuhjab endale varandusi ja eriti osavalt oskab selleks vankri ette rakendada lihtsameelse Vanapagana. Sellest arenebki tragöödia! Vanapagan Jürka saab lõpuks aru oma koormakandja eesli seisundist ja katsub heita ahelad. Kuid see ei õnnestu. Kui ta alul lõhub Antsu mööblit ja maju, saab viimane kindlustusseltsidelt mitmekordse tasu. Suurem vastuhakk, nagu see sünnib teose lõpus, hävitab mõlemad. See on mingi nõjaring: tahad vabaneda koormast, kuid põled ise sisse.

Suurkapitalistidest Kaval-Aantse leidub kaasaegses ühiskonnas väga palju. Ja nad on häbematult variserlikud, nagu näitab Tammsaare romaan.

Vanapagan Jürka on seevastu oma põhikoelt müstiline. Temas leidub midagi ürgrahvuslikku, looduslapselikku. Kas ei avaldu see ta hobusenaerus? Või üha korduvas vastuses küsijatele: „Küllap vist!“? Taoline mentaliteet pidanuks säilima kas või säälsamas metsataguses Põrgupõhjaski. Kuid ei! Kaval-Ants soovib, et metsa laastataks aiva sügavamale.

Need oleksid mõned põgusad viiped mainitud romaani suhtes. Sest ei suuda loendada kõiki tähelepanekuid, mõtteid, ütlusi jne. Lubatagu näitena kas või Ameerikast pärinev tõde: nemad ameeriklased peksavad oma tarkade meeste päid vaid pehmete asjadega segaseks.

Juba manalasse varisenud kirjanik on oma luigelaulu laulnud väarikalt.

R. K.

Salla

Taas saabunud on kevad. Peagi lõpeb õppetöö ja kooliüksed sulguvad puhkuseks Alma Materile ja puhkuseks ta lastele. Kasutagem lühikest suvepuhkust kõige ratsionaalsemalt ja veetkem aeg nii, et sellest oleks suurim kasu meile, nii meie *füüsilisele* (es-majoones füüsilisele, sest see vajab kosutust kõige enam) kui ka *vaimsele* minale. Matkamine kosutab meid *mõlemast* küljest. Matkatakse autos, mootorrattal, jalgrattal ja jalgsi; lennukiski mõni arvab end matkavat! Kaheldamatult matkatakse *parimini* — ja ratsionaalseimalki — *jalgsi*. Edasijõudmine on ju aeglasem kui näiteks jalgrattal, kuid teadagi, meie ei lähe kilomeetreid neelama, vaid tutvuma võimalikult lähedalt meie kodumaise looduse ja rahvaga — õppides tundma *neid*, me õpime tundma *endid*. *Jalgrattasõit* tundide kaupa (puhkuseta) on *ebatervislik*, jalgsi matkamine aga *soovitav kõigile*, ka nõrgaterviselisile. Niisiis — matkakem jalgsi ja hoidkem silmad avali, et võimalikult rohkem võita iga maanteel astutud sammuga!

Eesti on väike (oleme seda tüütavuseni korranud!) võrreldes teiste, hiidriikidega, kuid *suur* küllalt meile, eestlasele. *Matkamiseks* on siin eesti noorsoole küllalt ruumi. *Nägemiseks* pakub

Eesti oma noortele rohkesti kauneid pilte. Mis vaatamisväärsset meil siis on? Eks ole meil Euroopa suurimaid järvi — PEIPSI, eks ole meil Läänemere *suurim* saar — SAAREMAA, eks ole meil Euroopa ainulaadne Soomelahest tõusev Viru võimas PANKRANNIK, eks ole meil üliliigestatud RANNIK rohkete sadamatega, eks uha me randu KOLM MERD! Tõesti, me näeme, et meilgi on ilu ja vahelduvat loodust. Mulle meenuvad Saaremaa kohati *kibuvitsapõõsastega*, kohati *kivitaradega* palistatud maanteed, hääd teed suuremaalaselegi, looklemas läbi külade ja *pukktuulikute rivide* eest mööda, rööbiti randjoonega. Meenuvad Lääne-Saare põlised männikud ja *tammikud* ja Kesk-Hiiu pustataoline avar lagendik suure veisja hobukarjaga. Läänemere ainulaadne linnusaar *Vilsandi* ja keskaegne *Vormsi*, vabaõhumuuseum iseenesest, meie hõimude *ingerlaste* maanurk idapiiril oma kauni Rosoniga, luhtade, niitude ja kõrgete männikutega ja *Haanja kõrgustik* — Eesti Šveits — oma metsaste kuppelmägede ja rohkete sinijärvedega orgudes — nood kõik pakuvad meile suurepärase kosutust, puhkust ja hingestavad meisse tõelist oma maa armastust ning austust.

Eesti kutsub! Mine!

Eesti keelest

1. „Eesti keeles“ ja „eesti keeli“. Veel Eesti iseseisvumise järel olid mainitud vormid tuntud ja tarvitusel, kuid kahe aastakümne vältel on vorm „eesti keeli“ jõudnud peagu täiesti kaduda, õigemini — ta on jõutud välja tõrjuda, millist seika tuleb aina kahetseda hääbuva vormi *äärmise* vajalikkuse tõttu. „Eesti keeles“ ja „eesti keeli“ on mõisteldasa täiesti erinevad; esimene vastab küsimusele kus? ja teine — kuidas?, mil kombel?, esimene on seesütlev, teine aga viisiütlev kääne. — Varem üteldi: „Ma räägin eesti keeli“, tänapäeval oma arenenud (?) keelega uhkustades ütleme aga: „Ma räägin eesti keeles.“ (!) Seesütlev kääne praegusel on juba ainult mõistelt võimatu! Mainitud käsitus on aga täiesti üldine, paitsi mõned keelemehed, kirjanikud ja haritlased, ka traditsioonipidavad vanurid mõnel pool. „Eesti keeles“ — vorm „eesti keeli“ tähenduses on meie keelde tunginud mõnede germaani keelte mõjustusel, arvatavasti; puht-eesti päritoluga on aga vorm „eesti keeli“ (vrd. saksa „Ich spreche im Deutschen“ ja inglise „I speak in English“!) *Saksa keel on eesti keelt oma mõju kaudu suuresti moonutanud, saksastanud ja — alavääristanud!* Hilja hoomati, et keelelisi eeskujusid tuleks otsida mujalt. — Soome keele vastavad vormid on: kus? — Suomenkielessä (või suomessa); kuidas? — Suomeksi. Näiteks: Hän puhuu suomeksi; Suomessa puhutaan mielellään myös eestiksi jne. Niisiis, vorm „eesti keeli“ tuleb taas võtta üldisele tarvitusele! Juhul, kui pole võimalik tarvitada „eesti keeli“ — vormi, tarvitagu, hoidumaks põlatavast germanismist, vormi *alalütlevat* käänat, mida eelmainitud ringkonnad ka harrastavad. Näit: Koosolekul vahetati mõtteid kaunikõlalisel eesti keelel.

2. Ametlik keel on tõrjunud välja verbi „asetsema“ ühendades mõisted „asuma“ ja „asetsema“ ühesse ja ainsasse verbi „asuma“. *Asuma = elunema, elama (elusate olevuste jaoks!); „asetsema“ = paiknema, aset evima (elutute esemete puhul).* Soome vasted: *asua*

ja *sijaita*. Hää vorm „asetsema“ tuleb säilitada. Ta annaks eesti keelele ses suhtes teatava paremuse nii mõnegi võõrkeele kõrval. Niisiis: Eesti *asetseb* Läänemere rannikuil; kuid: Eestlased *asuvad* päämiselt Eestis.

3. „Saatma“ ja „lähetama“ (e. läkitama). Enamasti tarvitatakse meil „saatma“ ka „lähetama“ tähenduses, mis pole sugugi hää tava. *Saatma = kellegagi* (millegagi) koos kuhugi soovitud sihtpunkti *minema*, inglise: to accompany, to convoy, to escort, saksa begleiten, soome *saattaa*. Näit.: Poeg saatis isa jaama. *Lähetama* e. läkitama, mis eestilisem = inglise to send, saksa senden, soome *lähettää*. Tarvitagem siis: kirju jt. lähetada (läkitada), kuid inimesi saata.

4. „Teiskordne“ — tüübiliste liitsõnade eeskujul võiksime hakata tarvitama ka: üheteiskümnes (mitte enam üheteiskümnes!), kaheteiskümnes jne., seda just järjekindluse ja „vähem erandeid“ saavutamiseks. Üheteiskümnes on ju kümme + üks teisest kümnest!

5. „Esmapäev“ on parem kui „esmaspäev“! Ütleme ju esmakordne, esmajärjekord jne. — ilma susiseva s-ita. „Esmapäev“ oleks rööbitine vorm „*kolmapäev'aga*“, milles ei tunta kuskil konsonanti s, milline seik annab õigustust „esmapäev“ — vormi jaoks.

Capri

Inimene kesklinnast

*Su toal on ainult neli seina
ja mööbelgi vaid tammest mustast.
Kuid vaasis ammu koltund heinad
on toodud siiski kaugest püstast.*

*Su riulile seatud kassid
fajansist on (see nõnda kenal!).
Mis sest, et kõõgis kohvitassid
antiikset joont ei tunne enam.*

*Ja jõulupühil vaimset lünka
Sa „Kirilinnul“ täita lased.
Makulatuur nii peseb künka,
prestiižil kus on õilis ase.*

Suureestlasi Valga minevikus

Meie kodulinn Valga on olnud vanast, hallist ajast alates üheks eestluse eelpostiks lõunarahjal. Valga päriselanikel eestlasil oli minevikus palju raskusi oma rahvuse säilitamisel, sest naabrid lätlased ja pärasised maaisandad venelased püüdsid neid ümber rahvustada. Keskajal oligi mõningail perioodel Valgas lätlasi rohkem kui eestlasi. Juhtivaks rahvuseks linnavalitsuses ja seltskondlikus elus olid Valgas sakslased. Need suhtusid eestlasisse kui maarahvasse teatava üleolekuga. Suur osa eestlasist avaldas „kultuuritoojaile“ ainult passiivset vastupanu või rahvustus ümber „kada-kaiks“; üksikud, kes lootsid eesti rahva paremale tulevikule, hakkasid avalikult oma nõudmisile ja tarvidusile rahuldust nõudma.

Esimeste teadlike eestlasina Valgas võiks mainida Võrumaalt Vana Antsla vallast pärit majaomanikku ja trahteripidajat K. Kornelit (praeguse tuntud tegelase ja ETA direktori Korneli vanaisa), Juhan Tamme, kes tuli Tartumaalt ja hakkas siin rätsepaks, siis veel Abjast päritolevat M. Kulli ja Ainsoni. Kornel ja Ainson nõudsid, et Valgas avataks eestikeelne rahvakool. Ka oma koguduse järele tunti tarvidust, sest Luke koguduse õpetajad oskasid eesti keelt väga puudulikult. 3. märtsil 1880. a. avatigi Purakülas pottsepp Kollesti majas eestikeelne kirikukool ja 10. augustil samal aastal asutati eesti Peetri kogudus, mis kuulus abikogudusena saksa-läti Jaani koguduse juurde. Oma kogudus ja kirikukool omasid eestluse võidulepääsu kohta ümberrahvustavas rajalinnas suurt tähtsust. Hans Eineri, Zimse seminari andeka lõpetaja ja eesti vanema kooli-grammatika ja katekismuse autori juhtimisel sai kirikukoolist tõeline alghariduse kolle. Isegi venestuspäevil said õpilased siit ellu kaasa võrdlemisi korralikud teadmised eesti keeles ja õigekirjutuses.

7. XII 1901. a. saksa vähemusrahvus kaotas oma juhipositsioonid linnavalitsuses. Linnavalikokku valiti 12 eestlast, 12 lätlast ja 5 venelast, kusjuures sakslased jäid kohata. Venelaste toetusel valiti linnapeaks proviisor Märtsen, kes oli tõeline rahvuslane. Ka teiseks linnanõunikuks sai eestlane, noor maakonnaarst A. Alver. Seega oli Valga esimene linn kodu-

maal, kus eestlased pääsesid linnavalitsust juhtima.

Rahvuslikku mõtlemist ja üksmeeletunnet aitasid tugevasti süvendada selleaegsed eestisoost Valga kirikuõpetajad. Valga võis olla õnnelik omades selliseid suureestlasi — kirikuõpetajaid, nagu Rudolf Kallas, Villem Reiman ja Paul Undritz. Esimene neist oli Valga Peetri koguduse õpetajaks 1884—87. a. Tema hoogsad jutlused avaldasid rahvasse tugevat mõju. Villem Reiman oli tollal üks neist väheseist eestlasist, kes julges oma rahvust avalikult tunnistada. Ta naeruvääristas balllaste „ajaloolist tõde“, et sakslased on siin mõjunud kasutoovalt ja õnnistusrikkalt. 1889. a. septembris Reiman asus paariks kuuks Valka Luke koguduse õpetajaks. Siin ta vaimustas oma tulihingeliste kõnedega valklasi nii, et need veel hulk aega hiljem mäletasid Reimani. Reimani kohta öeldaks, et ta on üks paremaid ja „suuremaid“, keda Eesti pind on kunagi kandnud! P. Undritz oli Valgas õpetajaks 1890—98. a. Ta oli üks „Valga Eesti Karskusseltsi“ asutajaid ja mitme eesti ajalehe kaastööline. Undritz on välja andnud ka õppe- ja lasteraamatuid.

Koolipõllul oli agaramaks tegelaseks Tõnis Grünberg, kes on olnud mitme Valga keskharidust andva kooli direktoriks ja õpetajaks. Seda elurõõmsat noortesõpra võime tänapäevalgi näha noortega hubaselt vestlemas, meenutamas ajalukku jäänud mälestusi ja arutlemas kodulinna ja ta poegade tulevikuvõimalusi. Teisist suureestlasist — haridustegelast Valgas peaks mainima J. Piiskarit, J. Kana, K. Luike ja luuletajat Ernst Ennot. Kuidagi ei saa mööda minna ka dr. Joh. Müllersonist, kes on „Sädeme“ seltsi asutajaid, mitmete teiste organisatsioonide juhtiv jõud ja kauaaegne linnaarst.

Et rajaelanikel on rahvusküsimus alati südamelähedasem kui teistel, siis on ka Valga eestlasil asumine rahvuspiiri ääres mõjunud väga hästi, sundides neid omavahel kokku hoidma ja vabadusele teed tasandama.

Võtkem eeskujuna suureestlasist minevikus, kes võitlesid kohusetäitmise ja aadete eest!

o-tt

LELROONILKA

Humanitaarteaduste sektsiooni tegevusest 1939/40-ndal aastal.

Humanitaarteaduste sektsiooni tegevus oli käesoleval õppeaastal võrdlemisi intensiivne. Korraldati referaat-vaidlusõhtuid, millised leidsid elavat osavõttu. Vaidlusõhtute teemade valikul püüti silmaspidada vaieldavate küsimuste aktuaalsust. Näit. peeti 1 referaat-vaidlusõhtu teemal „Õpilase vaba aja kasutamisest“ ning teine: „Milleks kohustab tänapäeva noori isamaa?“

Sektsiooni suurim üritus oli kirjanduslik õhtu. Viimane osutus kõigiti õnnestunuks. Eeskavas tutvustati publikule peamiselt meie noor-kirjanikkude loomingut. Õhtut kaunistasid veel arvukad muusikapalad. Õhtu keskpunktiks kujunes katkend H. Raudsepa „Mikumärdist“.

Peale nimetatud ürituste on Humanitaarteaduste Sektsioon korraldanud veel Anna Haava 75-aasta juubeli-aktuse ja Raamatu-nädala aktuse.

M. Lepik

Muusikasektsiooni tegevus 1939/40. õ. a.

Muusikasektsioon õpilasringi noorima harruna on näidanud, et tal on teotsemisvõimet.

On peetud kaks muusika-õhtut. Viimakuul peetud „Duettide-õhtu“ õnnestus nii kunstiliselt kui ka majanduslikult. Sektsioonivanema pr. Pajuri-Valdmaa tõhusal kaasabil moodustati laulu-duette ja kvartette. Viiuli ja klaveri-soolodega esinesid kooli parimad.

Paastukuul äratati ellu vana traditsioon — „Tüüpide õhtu“. Üritus teostus meeleolukamalt teistest säärseist. Muusikasektsiooni liikmed esinesid mitmesuguste muusikapaladega. Veel esinesid kaks kooli parimat tantsutari valsettekandega Straussi motiividel.

Samuti on Muusikasektsiooni liikmed korduvalt esinenud teiste sektsioonide üritusil ja kooli poolt korraldatud aktusil muusikapaladega.

Tänavu teostus ka sektsiooni tantsuorkestri asutamine.

Käesoleval tegevusaastal on kavatsusel veel korraldada Peeter Tšaikovski 100. sünnipäeva puhul vastavasuline aktus.

Sektsiooni juhatus loodab, et järgneval õppeaastal koonduvad sektsiooni juurde kõik muusikahuvilised õpilased.

Reaalteaduste- ja Malesektsiooni tegevus 1939/40. õ. a.

Ülaltähendatud sektsioon kujunes mitmetegi aktiivseks. Reaalteaduste alal teostatud üritusist olgu nimetatud referaat-vaidlusõhtu teemal „Isiku ja ühiskonna vastastikune suhe.“ Kuna koosolekust osavõtjaid oli rohkesti, kujunes see eriti sõnavõturohkeks.

Male alal on korraldatud harilikult kaks korda nädalas maleõhtuid. Osavõtt on neist olnud alati elav. Oktoobrikuus andis senine kooli meister malesimultaani, kuna novembrikuus algas 1940. a. malemeistri selgitamiseks maleturniir. Võistluse tulemusena tuli aga esikoht jagamisele kolme maletaja vahel.

Teisel semestril püüdis tegevus male alal ühe välktorniiriga ja maleõhtute korraldamisega kord nädalas. Õppeaasta jooksul telliti ajakirja „Eesti Male“ ja P. Kerese maleõpik „Malekool I“. Nii ajakirjad kui ka maleõpik leidsid asjasthuvitatute kasutamist.

Reaalteaduste- ja malesektsiooni juhatus mõeldunud õppeaastal oli järgmine: F. Silland — esimees, B. Grave — asemik, juhatuseliikmed: Hommik, Lepner, Muller. Sektsiooni vanem pr. S. Mägi.

Sportisektsiooni tegevusest.

Sportisektsiooni juhatusse kuuluvad: hooldaja õpetaja — hr. G. Loor, sektsiooni juhataja — P. Ritson, juhataja asemik — V. Lindenberg, kirjur — H. Tuul, laekur — A. Priuhka ja varahoidja K. Viljari.

Sportisektsioon, kuhu kuulub enamuse õpilasringi liikmeid, on suurim sektsioon „Valges majas“.

Õppeaasta jooksul on sportisektsioon korraldanud võimalikult tarvitamist treeningtundidel kõigile õpilasringi liikmeile. Edasi on sektsioon korraldanud klassidevahelised käsipalli võistlused.

Käsipalli finaali-õhtul kohtusid meeste võrkpallis III gümnn. klassi ja II gümnn. klassi meeskonnad. Selle mängu võitis III gümnn. meeskond tagajärjega 2:0, tulles meistriks koosseisus: P. Ritson — V. Lindenberg, V. Rebane — E. Siirak, L. Paluvits — H. Patte. Naiste võrkpallis tuli kooli meistriks I gümnn. klassi naiskond, võites III gümnn. klassi naiskonda, koosseisus: G. Mäsnikov — H. Veldre, N. Puusepp — S. Rooleid, O. Wagner, E. Keerpärg. Pinevas mängus tuli kooli korpallimeistriks gümnn. III klass, võites gümnn. II klassi 29:20. Meistermeeskonna koosseis: N. Rebane, P. Ritson, V. Lindenberg, L. Paluvits, H. Siirak ja L. Vernik.

Välisvõistlusi oli ainult üks, nimelt Pärnu I gümnaasiumiga. Valgas peetud pinevas võistluses võitis nii võrk- kui ka korpallis Valga gümnn. meeskond.

Teine võistlus samade meeskondade vahel toimus Pärnus. Vahepeal peeti Tallinnas gümnaasiumide-vaheline võistlus käsipallis. Selles võistluses võitis Pärnu I gümnn. meeskond võrkpallis gümnaasiumide meistri tiitli (arusaamata, miks ei kutsutud Valga gümnn. meeskonda Tallinna võistlema). Nii toimus Pärnus võist-

lus Eesti parima koolinoorte meeskonna ja Valga gümn. meeskonna vahel. Väga pinevas võistluses võitis Valga gümn. meeskond 2:1. Valga koolipoisid näitasid väga hääd mängu, millest olid vaimustatud ka pärnakad. Korvpallis, mis oli samuti pinev, võitis jälle Valga.

Peale nende võistluste korraldati Valgamaa Keskkoolide vaheline käsipalli võistlus. Selle võistluse võitis Valga Tööstuskeskkool.

Heites pilku spordisektiooni tegevusele, võime öelda, et tegevus oli küllaltki aktiivne. Kasvagu meis teadmine, et sport ei arenda mitte ainult keha vaid ka vaimu. Õelgem, nagu ütlesid vanad roomlased: „Mens sana in corpore sano!“

„Hõigu“ tegevusest.

V. G. õpilasringi poolt väljastatav õpilasajakiri „Hõik“ ilmub sellel õppeaastal 6. aastakäiku. Esmakordselt „Hõigu“ ajaloos ilmus tänavu kolm (koos käesolevaga) numbrit: jõulu-, aastapäeva- ning kevadnumber. Esmakordselt trükiti „Hõik“ (käesolev number) Tartus, millega on märksa võidetud esmajoones välise

külje alal. Edaspidigi tahame välja anda kolm numbrit õppeaastas, milline arv kooliajakirja jaoks Valga oludes on küllaltki rahuлдav.

Aastaid on „Hõigul“ tulnud võidelda kaastöö nappusega, mis sellel õppeaastal muutus eriti teravaks. Ainult ajakirja toimkondlaste tarmuka tegevuse tõttu (ülleme siin endile ise kiitussõnu!) võimaldus „Hõigu“ ilmumine. Õpilaskonna vaimsete huvide lõstmiseks on kavatsusel mõningaid üritusi, mis aga jäävad tulevaks „hooajaks“. Suurim mõõna-aeg sel alal näikse siiski olevat möödunud, lõpuks ometi.

Talvel osteti „Hõigule“ tarvitamiseks uus hektograaf, millel paljundatuna ilmus jõulunumber. „Hõigul“ on veel hää kivitrükiseade, millist ka tarvitame tulevikus. — Sellel õppeaastal esineb „Hõigu“ toimetus järgmises koosseisus: Vastutav toimetaja õpet. J. Palvadre, päätoimet. õpil. H. Kattai, abitoimet. õpil. L. Kangro. Toimkond koosseisus: M. Lepik, H. Veldre, R. Kolk, G. Gross ja Ü. Teder. Neile kõigile ütleb „Hõik“ suure ja siira tänu.

H. K.

Algavaks hooajaks täielikus valikus

jalgrattaid, nende osi ja fototarbeid

pakub

K-m. Th. Karolin

Valgas, Vabaduse 34, tel. 175

Vastutav toimetaja õpetaja J. Palvadre, päätoimetaja H. Kattai, abitoimetaja L. Kangro;
toimkond: M. Lepik, H. Veldre, R. Kolk, G. Gross ja Ü. Teder

EDUKAT ÕPPETÖÖD TAGAVAD

KOOLITARBED:

VIHIKUD, JOONISTUSPLOKID,
KAUSTIKUD JA VESIVÄRVID

Hädavajalikud käsiraamatud igapähele!

JAAN AINELO

KEELELINE TEATMIK

Ortograafiline käsiraamat. Täielik keeleõpetus. Teine parandatud ning läiendatud trükk. Hind broš. kr. 2.50, köites kr. 3.—. Mõõdapääsematu igale õpetajale ja õpilasele, kel tuleb tegelda õigekeelsusega. Teatmik — see on käsiraamat, mis olgu alati käepärast igal kirjutuslaual.

EESTI RAHVALEKSIKON

kui kõige täielikum rahvaentsüklopeedia paneb **entsüklopeedilise aine**stiku kõrval **erilist rõhku sõnavaralisele materjalile** — võõrsõnadele, uutele ja vähetuntud eesti sõnadele, oskussõnadele jne., nende tähendusi ja raskemaid grammatilisi vorme esitades. — **Teos ilmub üldse 12 vihkus, iga vihk vähemalt 100 lk., kokku 1200 lk. u. 30.000 artikliga.** Terve teose **ettetellimishind** vihkude kaupa makstes **kr. 18.—** (iga ilmunud vihu eest kr. 1.50), kohemakstavas rahas **ainult kr. 15.—.** **I köite hind** (6 esimest vihku) broš. kr. 11.—. Seni ilmunud 7 vihku, ilmumas VIII vihk.

ELISABETH SELL

EESTI-SAKSA SÕNARAAMAT

Redigeerinud **dr. phil. P. Ariste ja mag. E. Nurm.** Kolmas parandatud ja läiendatud trükk. Hind broš. kr. 7.50, köites kr. 9.25.

Sõnavara rohkuse ja grammatilises osas antud selgitavate seletuste tõttu on see üks täielikum ja ainulaadsem eesti-saksa sõnaraamat, mis senini ilmunud.

Teose hinna tasujale posti j./a. nr. 2232 või saatjale lähetaame raamatu kätte postikuludeta.

O.-Ü. „NOOR-EESTI KIRJASTUS“ Tartus, Kastani 38

Tel. 22-66, 34-29.

Posti j./a. nr. 2232.

ÕPILASED!

Ostke ja tellige riided ja valmisriided eesti riide- ja valmisriieteärist

Vennad ABEL

Valgas, Kesk 13, telef. 197

A. S. „TEKLA“

Kesk tän. 13

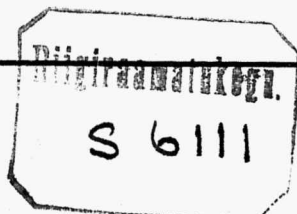
on kooliõpilastele
soodsaim – vali-
kurikkaim riide
ostukoht **VALGAS**

A. SUUR'e

raamatu- ja kirjutusmaterjali kauplus

Vabaduse 26

Telefon 90

Põllumeesteühisus
„KOIT“

Valgas, Kesk tän. 3, telef. 54

KAUPLUSED:

Valgas, Kesk tän. 3
Sangastes, telef. Sangaste 13
Harglas, telef. Taheva 5-e
Laatres, telef. Tõlliste 3-c
Keenis, telef. Keeni 6
Unikülas

Alati saadaval põllumajanduses ja majapidamises
tarvisminevad tarbed

*Äsja avatud laos alati saadaval suures valikus kodu-
ja välismaa*

*riidekaupu
ja
valmistideid*

VALGA TEKSTIIL

Telef. 215

Valga

Kesk tän. 3

5 6111:2

V. TRAUSS

KAUBANDUS-TEHNIKA KONTOR

Välismaa esindusi * Valgas, Kesk tn. 18. Tel. 1-63

ESINDUSED:

SKF kuul- ja rullaagrid

SIEMENS elektritarbed, aparaadid ja masinad

TELEFUNKEN raadioaparaadid

FORD MOTOR COMPANY autod ja autoosad

Kodukaunistamiseks:

värve, lakke, pintsleid ja teisi maalritarbeid

Sportimiseks ja kauguste võitmiseks:

Jalgrattaid, mootorrattaid ja nende osi.
Autosid ja autotarbeid

Tööks:

Tööstustehnilisi- ja metallkaupu, tislertarbeid ja vineere

Majapidamiseks:

Vesivarustus-materjale ja elektrisisseseadeid. Elektripliite ja -keedunõusid

Meelelahutuseks:

Raadioaparaate ilmakuulsast
TELEFUNKEN tehasesest

Hind 30 senti